

Vreme: 23.10.2018 09:59

Medij: zenskikutak.rs

Link: <https://www.zenskikutak.rs/2018/10/23/kad-krstite-dete-obavezno-vodite-racuna-o-ovome-obicaji-koji->

Autori: Redakcija

Teme: Etnografski muzej Srbije

Naslov: Kad krstite dete obavezno vodite računa o ovome: Običaji koji se poštuju!

7981

Čin krštenja deteta za mnoge roditelje je jedan od najsrećnijih dana, stoga je bitno da se izvede po običajima. Ovo je prva od sedam svetih tajni kojima pojedinac postaje legitimni član hrišćanske zajednice i stiče pravo

Čin krštenja deteta za mnoge roditelje je jedan od najsrećnijih dana, stoga je bitno da se izvede po običajima

Ovo je prva od sedam svetih tajni kojima pojedinac postaje legitimni član hrišćanske zajednice i stiče pravo na sve ostale tajne i crkvene obrede.

Smatralo se da se time onaj ko se krsti čisti od svih ličnih i nasleđenih grehova, pa je zbog toga u prošlosti bio običaj da se dete krsti što pre.

Stari običaji

- U drugoj polovini 19. i do polovine 20. veka uglavnom se gledalo da se deca krste između sedam i 40 dana.

"Do promene društveno-političkog sistema 1945. godine bilo je bitno da dete bude kršteno i da onaj koji ga krštava bude član legitimne hrišćanske zajednice. Posle Drugog svetskog rata deca su se krštavala, ali često krišom, jer najčešće bake nisu dozvoljavale da unuci ostanu nekršteni. Primera radi, dešavalo se da baka dovede kod sveštenika unuča na krštenje da bi ga posle dve nedelje dovela druga baka sa istom namerom," prepričava naša sagovornica.

Odmah po rođenju neko iz kuće bi išao kod sveštenika da uzme znamenje, ime koje dete nosi do krštenja, i osvećenu vodu koja se pomalo dodavala prilikom kupanja deteta do 40 dana," objašnjava dr Vesna Marjanović, načelnica Odeljenja za proučavanje narodne kulture Etnografskog muzeja.

Kršteni kum je bio, podseća ona, uglavnom onaj ko je venčao roditelje, a ako on nije mogao da krsti novorođenče, onda bi se kumstvo predavalo nekom mlađem iz iste familije. U slučaju da ni to nije bilo moguće, uz saglasnost starog kuma birao se novi, jer se smatralo da bračni par neće više moći da ima decu ako samoinicijativno promeni kuma.

"Zajedno s kumom, u crkvu su išli svekrva ili neka mlađa žena iz familije, jetrva, ređe sestra ili ona koja je učestvovala u porođaju. Majka nije prisustvovala jer se smatralo da je žena do 40 dana od porođaja nečista, pa je ona u vreme krštenja ostajala kod kuće i radila ono čime bi želela da joj se dete bavi kad poraste: čitala je, vezla, heklala... To je odavno izobičajeno pa danas majke odlaze s decom na krštenje," kaže sagovornica.

Zašto deca plaćaju roditeljske grehove: Evo kako se rešiti pradedovske kletve!

Šta će vam se stvarno desiti kad nosite crveni konac oko ruke: Upozorenje vladike Nikolaja Velimirovića!
Kum - duhovni otac

Prilikom izbora imena, kumu je bilo davano prvenstvo, mada se on najčešće dogovarao s roditeljima.

Uglavnom je dete dobijalo ime po dedi, a događalo se da dobije ime i po nekom junaku ukoliko se u vreme njegovog rođenja desio neki značajan događaj. U porodicama gde je bila velika smrtnost dece važno je nepisano pravilo da majka novorođenče iznese na raskrnicu i simbolično ga ostavi. Prvi koji

Vreme: 23.10.2018 09:59

Medij: zenskikutak.rs

Link: <https://www.zenskikutak.rs/2018/10/23/kad-krstite-dete-obavezno-vodite-racuna-o-ovome-obicaji-koji->

Autori: Redakcija

Teme: Etnografski muzej Srbije

Naslov: Kad krstite dete obavezno vodite računa o ovome: Običaji koji se poštuju!

naide na bebu bi postao kum i on bi dao ime, što je i stari kum.

Krštenje u nuždi U mnogočlanim domaćinstvima, deca koja su bolešljiva i za koju se smatralo da neće preživeti bila su krštavana treći dan po rođenju. Po narodnom verovanju, nekršteno dete nije moglo da se sahrani na groblju, već se to činilo najčešće ispod neke rodne voćke.

Zbog toga su u istočnoj Srbiji vrlo česta imena Najden i Najda, što znači nađen.

"Iako je kumstvo beskrvno srodstvo, ono je jedno od najbitnijih. Kum je duhovni otac, on garantuje za dete i odriče se greha u njegovo ime. S obzirom na to da su deca u periodu krštenja na mleku, on preuzima na sebe i da posle krštenja posti sredom i petkom i pričesti se u crkvi," objašnjava Marjanovićeva.

Običaj je da kum daruje dete posle krštenja. Uglavnom bi mu poklanjao zlatnik ili nešto od zlatnog nakita kao uspomenu na taj sveti čin. Ta praksa se zadržala do dana današnjeg, mada ima i kumova koji umesto nakita poklanjaju i odeću.

"Pored kumčeta, majka bi dobila materijal za haljinu i za detetovo odelce, a roditelji bi darivali kuma, najčešće košuljom i čarapama, a kumu tkaninom za haljinu. Krštenje bi se obeležavalo gozdom na koju bi bili pozivani najbliži. U današnje vreme se tim povodom pravi slavlje u restoranima s velikim brojem zvanica i često se krštenje pravi zajedno s proslavom prvog rođendana, jer se gleda da se dete krsti do godinu dana," naglašava naša sagovornica. Gde se vrši i šta je potrebno?

Krštenje može da se obavi u hramovima, manastirima i crkvama gde ima krstionica, a može i u domu roditelja, ako je neophodno.

I tokom posta i subotom

Ranije je važno pravilo da kum snosi sve troškove krštenja, ali se danas ljudi snalaze u skladu sa svojim mogućnostima pa se dešava da roditelji kupe sve potrepštine za krštenje i da daju kumovima, a oni kupe poklon za dete.

"Nekada je bilo obavezno da kum donese krsnicu - ručno rađeno belo platno od kojeg se posle krštenja šilo nešto za bebu, a danas u crkvi možete naći ceo komplet za krštenje, sa sve peškirom i svećom. Takođe, vodilo se računa da se krštenje ne obavlja tokom posta i subotom, koji važi za dan posvećen mrtvima, ali i to je u današnje vreme izmenjeno, najbitnije je da se krštenje obavi posle liturgije," ističe Marjanovićeva.

Može da se izvrši bilo kog dana, u svako doba dana i noći, ukoliko postoji potreba za tim. Naročito je dobro ako se obavi praznikom, da se dete i roditelji tog dana pričeste. Za ovaj svečani događaj treba pripremiti krsnicu - platno bele boje, veličine od jednog do jednog i po metra, u koje se dete uvija posle krštenja. Od nje se, potom, detetu sašije košuljica, benkica ili jastučić za spavanje. U nekim krajevima je običaj da se dete, kada počne krštenje, zavija u očevu belu košulju, sve dok ne bude kršteno vodom. Bela košulja i krsnica simbolizuju nevinost, čednost i bezgrešnost, jer je bela boja simbol duhovne i telesne čistote. Potrebno je i ulje, po mogućstvu maslinovo, kojim se dete pomazuje. Kum kupuje sveću u crkvi (može da se kupi nekoliko dana ranije, pa da se ukrasi). Negde je običaj i da se ponesu jedan ili dva velika bela peškira, kao i krstić za dete.

Poštovanje verskih pravila

Zbog organizovanja svečanog ručka, crkva preporučuje da se krštenje obavi u dan kada se mrsi. Ukoliko se krštenje obavlja uz post, obavezna je posna hrana. Smatra se da roditelji čine veliki greh ako tada pripremaju mrsnu hranu.

Posle krštenja, voda kojom se dete krsti prosipa se na mesto gde se ne gazi, ili se izlije uz neki kalem, ili u cveće u kući. Kosica koju sveštenik odseče pri krštenju stavlja se u vosak, pa se i ona stavlja na neki kalem ili se čuva u kući kao uspomena na ovaj veliki događaj u životu deteta. Sveća koja se pali na krštenju, takođe se čuva u kući kaodraga uspomena. Kada izbegavati krštenje

Period od Božića do Krstovdana je vreme kada je iščekivano krštenje Isusa Hrista, a u srpskom narodu je označeno kao kritično vreme.

"Tada sve miruje, najjača je zima, noći su još uvek duge i narod je govorio da tada šetaju karakondžule, ale i sva moguća zla i napadaju decu. Taj period se u narodu zove "nekršteni dani" u kom, kako se veruje, umrla deca pohode svoje majke i hoće da nanesu zlo živom detetu," objašnjava Vesna Marjanović.

Običaji i verovanja

- Majke su smatrale da im dete neće otići od kuće ukoliko kosicu koju je sveštenik isekao tokom krštenja čuva zajedno s detetovim pupkom.

- U pirotskom kraju postoji običaj da se posle krštenja dete unese u kuću i nosi se u sobi unakrst u sva

Vreme: 23.10.2018 09:59

Medij: zenskikutak.rs

Link: <https://www.zenskikutak.rs/2018/10/23/kad-krstite-dete-obavezno-vodite-racuna-o-ovome-obicaji-koji->

Autori: Redakcija

Teme: Etnografski muzej Srbije

Naslov: Kad krstite dete obavezno vodite racuna o ovome: Običaji koji se poštuju!

četiri ugla, a ako kasnije bude nevaljalo, kaže se da nije nošeno u sve ćoškove.

- Verovalo se da detetu može da se naudi sve do čina krštenja, pa se tačno znalo kada uveče ne sme da se kupa i da se voda od kupanja prosipa na određeno mesto, gde niko neće zgaziti.

- Kad se dete vraćalo kući s krštenja, ima krajeva gde su ga dodavali kroz prozor umesto da ga unesu na vrata, jer nije obavljeno dovoljno magijsko-ritualnih radnji da bi ono bez ikakvih smetnji nastavilo svoj život.

- U pojedinim krajevima, kum bi raspoređeno dete stavljao na očevu košulju zbog verovanja da će tako stalno biti pod očevom zaštitom.

Izvor:Yumama.com

Vreme: 23.10.2018 10:47

Medij: fira.rs

Link: <https://fira.rs/zivot-naroda-i-pretrajavanje-hramova/>

Autori: Redakcija

Teme: Etnografski muzej Srbije

Naslov: "Život naroda i pretrajavanje hramova"

444

ЖИВОТ НАРОДА И ПРЕТРАЈАВАЊЕ ХРАМОВА

ФОТОГРАФСКА СВЕДОЧАНСТВА
ЕТНОГРАФСКОГ МУЗЕЈА

pre 14 minuta Kultura ostavite komentar Narodni muzej Zaječar i Etnografski muzej u Beogradu priređuju izložbu u Radul begovom konaku pod nazivom "Život naroda i pretrajavanje hramova, Fotografska svedočanstva Etnografskog muzeja". Izložba će biti otvorena večeras u 19 sati. Autori izložbe i postavke su doktorka Bojana Popović, viši kustost Galerije fresaka Narodnog muzeja u Beogradu i Jelena Savić, kustost Etnografskog muzeja u Beogradu.

Vreme: 23.10.2018 11:09

Medij: masina.rs

Link: <http://www.masina.rs/?p=7643>

Autori: Redakcija

Teme: Etnografski muzej Srbije

Naslov: O lokomotivi, Beogradu na vodi i pišanju po sirotinji

9708

Foto: Nemanja Jovanović / Kamerades Razlozi alarmantnog stanja u sektoru kulture po pitanju muzealizacije i zaštite kulturnog nasleđa postaju očigledniji kada se sagledaju u svetlu investitorskog urbanizma, istorijskog r

Foto: Nemanja Jovanović / Kamerades

Razlozi alarmantnog stanja u sektoru kulture po pitanju muzealizacije i zaštite kulturnog nasleđa postaju očigledniji kada se sagledaju u svetlu investitorskog urbanizma, istorijskog revizionizma i tržišnom logikom vođene gradske kulturne politike. Pitanje o umetnosti (posredno i o "kulturi") postavljeno Dišanovim smeštanjem izvrnutog pisoara u izložbeni prostor svakako je bilo vešto postavljeno: "ako je umetnost 'ono što je u izložbenom prostoru', može li nešto sasvim svakodnevno postati umetnost?" Ali u Srbiji su izgleda obrnuli igricu pa je neki PR genije odlučio da fotografije nekadašnje fabrike gumenih proizvoda "Rekord" stavi u toalet i pored pisoara tržnog centra izgrađenog (i simbolički i politički i prostorno) na njenim ruševinama. Kompleksna pitanja o suštini umetnosti, dakle, ne moramo postavljati jer je realnost daleko prozaičnija: odluku nije doneo neko senzibilisan za tanane artističke dileme - već neko sa bahatom težnjom da se popiša na nasleđe socijalističke Jugoslavije, vreme emancipacije i radničke sigurnosti. Iako je čin duboko uvredljiv ne samo za bivše radnike i radnice ove fabrike već i za sve one koji su u socijalističkoj Jugoslaviji živeli, ovaj je incident ostao nepoznat javnosti jer se odvio u senci onog bizarnog "sukoba" između ministra kulture Republike Srbije i medijskog tajkuna Željka Mitrovića.¹

Tržišno rešenje za nezgodne probleme

Ali pored toga što se međusobna pljuvačina ministra i medijskog oligarha formirala oko nešto novije ose kultur-fašizma protiv tržišnog nihilizma u isto se vreme sukob kretao i već utabanom stazom vekovnog raskola između "visoke" i "niske" kulture - drugim sredstvima nastavljeni kulturkampf "gospode" protiv stoke sa dna kace.

A u pitanju je toliko gipka i razrađena matrica da će se svaki događaj koji se dogodi u polju "kulture" tumačiti upravo rabeći njena opšta mesta. Tako se uspelo da se istom matricom obuhvati i krađa lokomotive koja je u depou železničkog muzeja isečena na komade i verovatno prodana u staro gvožđe. Da podsetimo: lokomotiva "Pula" napravljena 1864. godine i jedna od najstarijih lokomotiva u svetu - van svake sumnje artefakt neprocenjive vrednosti - isečena je u toku jedne noći u depou železničkog muzeja koji se nalazi u staroj ložionici železničke stanice. Osobe koje su lokomotivu isekle su viđene, policija je pozvana ali i pored toga - verovatno usled spore reakcije - kasapi lokomotive su uspeli da ponesu alat i ukradeni materijal, popiju pivo te da se mirno udalje sa mesta. Šteta je neprocenjiva, železnički muzej je ostao bez jednog od najvrednijih artefakata ali su mediji dobili još jednu priliku za puždanje javnosti na počiniocima - kao i pre par godina kada je krađa bronzane satue u Dobračinoj ulici promptno (i bez mnogo dokaza) ispraćena upiranjem prsta u romsku populaciju. Ovog puta gradski menadžer zahteva ordnung! uvođenjem stroge kaznene politike prema počiniocima koja bi posebno oštro kažnjavala uništavanje kulturnog nasleđa.

Očekivano: ni mediji ni gradski menadžer o slučaju lokomotive nisu dobacili dalje od leleka o

Vreme: 23.10.2018 11:09

Medij: masina.rs

Link: <http://www.masina.rs/?p=7643>

Autori: Redakcija

Teme: Etnografski muzej Srbije

Naslov: O lokomotivi, Beogradu na vodi i pišanju po sirotinji

neprocenjivim artefaktima čiju vrednost stoka-sa-dna ne prepoznaje (naravno, svima na jeziku stoji: "Cigani!") pa ju prodaje za sitninu. A mogli su, recimo, приметiti da se artefakti u ložionici-depou već duže vreme neuslovno čuvaju; da su već izvesno vreme gotovo potpuno uništeni; da se na toj lokaciji već desio izvesni broj sličnih ali nepropraćenih incidenata. Na kraju krajeva: da zgrada ložionice nema obezbeđenje usled asanacije terena za potrebe širenja Beograda na vodi; da se pomenuti depo sa sve lokomotivom prilično neugodno nacrtao baš na prostoru predviđenom za investitorski urbanizam, da se krađa sasvim neobično i zgodno poklopila sa ludilom izmeštanja železničke stanice, te da se ispostavlja da je incident jedno neobično zgodno tržišno rešenje za problem depoa železničkog muzeja koji se nezgodno naguzio baš na mestu Beograda na vodi. Ne bi, uostalom, bilo prvi put da real-politike, prljavi posao i radove na terenu - posebno tiču li se one Beograda na vodi - izvode nepoznati počinioци.

U ovom svetlu pogledano, manje neobično deluje i to što se sada najednom prstom upire u železnički muzej te otkriva da je za depo muzeja već neko vreme smišljenanova lokacija - u onoj istoj pripizdini gde se nalazi stanica "Topčider".

Deo postavke Železničkog muzeja u Beogradu

Politike dezinfekcije No, kao što rekosmo - u pitanju je totalna asanacija, pa se pored čišćenja od žitelja i železničke infrastrukture mora latiti i simboličke transformacije terena. Dezinfekcija Savske obale od emancipatorskog potencijala jedne železničke stanice u stopu prati i njegovu dezinfekciju od simbola emancipacije. Naime: nakon rekonstrukcije i prilagodbe ovog dela grada potrebama investicionog urbanizma, on će se prilagoditi i prema potrebama revizionističkog istoricizma tako što će - uz pomoć adekvatne srednjovekovnlіke estetike koja bi stanovnike trajno podsećala na petrifikovanu i statičnu socijalnu hijerarhiju - biti pretvoren u spomenik dinastiji Nemanjića.² Široko dostupna putovanja, mobilnost, pristupačno kretanje, očigledno, ne odgovaraju fantazijama o Beogradu na vodi, statičnoj socijalnoj i klasnoj dinamici, pacifikovanoj vertikalnoj i horizontalnoj pokretljivosti.

Naravno, nije u pitanju usamljeni primer: reprogramiranje "tradicije" u nas traje najmanje trideset godina sa očiglednom tendencijom uklanjanja onih elemenata koji podsećaju na nezgodnu emancipaciju a politike finansiranja i privilegovanja muzeja to otvoreno pokazuju: u prvi se plan i vrhove lista stavljaju "elitni" muzeji (Narodni, Etnografski i MSU), na marginu se guraju manji, lokalni te svi oni koji su nosioci emancipatorskih poruka, a potpuno se iz sećanja pokušavaju izbrisati oni koji na Jugoslaviju podsećaju direktno - kao što je Muzej (istorije) Jugoslavije.

Opasnost od eventualnog nasleđa koje može podsetiti da je drugačiji svet moguć stoga se mora promptno ukloniti. Nikako "banalna" svakodnevnica, "niska" radnička egzistencija niti - sakloni me bože - emancipacija: tradicija to su slike i gusle; to je nešto obloženo nacijom, nešto ojačano patinom elitnosti i epitetom "vrhunske umetnosti" - nešto srednjovekovno, pleteno, predratno - dok je ono parno, mašinsko, betonsko i fabričko neka lažna i nepoželjna tradicija.

Usled tog neugodnog potencijala - kao da postoji poteškoća kada se industrijsko nasleđe prikazuje (reprezentuje); kao da postoji opasnost da će ta reprezentacija poput utvare dozvati užase industrijske stvarnosti i svakodnevice tvornice i parne mašine; kao da to može podsetiti čija je krv u temeljima gradova. No, uvek je buržoazija bila gadljiva na uslove sopstvenog opstanka: nema stvari prema kojoj je buržoazija gadljivija od onih kojima je morala da se posluži ne bi li postala buržoazija - mržnja prema lopovluku (kojeg je morala da se lati tokom primitivne akumulacije), prema stvarnosti i užasima fabričkih hala (koje mora proizvoditi ne bi li stekla profit) ili nešto treće.

Stoga je teško oteti se utisku da je hijerarhija muzeja i različitih nasleđa zapravo integralni deo jednog šireg političkog projekta istorijskog revizionizma u čijem se centru nalazi borba sada ne samo protiv socijalističkog nasleđa, već protiv same ideje emancipacije u okviru koje su ciljevi visokog prioriteta upravo institucije - nosioci sećanja na emancipaciju kao politički projekat: muzeji nosioci sećanja na NOB ili oni, poput Železničkog, koji su osnovani u ono vreme (Železnički muzej je osnovan 1950). Eto, dakle, još jednog odgovora na pitanje otkud dolazi ovaj napad baš na lokomotivu, depo i Železnički muzej.

U pitanju je, dakle institucionalizacija mehanizama za stvaranje selektivne istorije i "tradicije" u kojoj neće biti mesta za nepoželjne kulturne forme koje podsećaju na emancipaciju i koje će prvenstveno diskurzivno formirati istoriju u čiji centar će biti stavljeno buržoasko sećanje i pastoralne forme skrojene za potrebe buržoazije (koja je, priznajmo, uvek bila pomalo ljubomorna na vitalnost klasa odozdo).

Arheofuturizam na terenu

Ali podsetimo i na jedan drugi događaj u čijoj su se senci odvili i bezobrazna izložba u toaletu i čerečenje lokomotive: nekakva bizarna nacional-bezbednosna organizacija, najnovija iteracija Miše Vasića, "nacionalna avangarda" promovisala je novu-a-staru političku doktrinu arheofuturizma.³ I dok se liberalna javnost zgražavala samog pojma, propustili su ključnu poveznicu sa aktivnostima na terenu: klanje dela muzeološkog nasleđa za potrebe stvaranja faraonskih projekata jeste "arheofuturizam" na

Vreme: 23.10.2018 11:09

Medij: masina.rs

Link: <http://www.masina.rs/?p=7643>

Autori: Redakcija

Teme: Etnografski muzej Srbije

Naslov: O lokomotivi, Beogradu na vodi i pišanju po sirotinji

---

delu - nasilno preskakanje centralnog dostignuća moderne: emancipacije, zarad stvaranja digitalnih sredstava očuvanja srednjovekovne hijerarhije.

U malom - nešto kao centralna premisa fašizma: alternativa poražavajućoj stvarnosti kapitalizma je nacionalna/etno pastorala i stvaranje uverenja da uz pomoć nje kapitalizam može da funkcioniše bez kontradikcija, da je moguće da kapitalizam ne raskida vernakularne odnose, da su za (manje-više permanentne) krize kapitalizma odgovorni žrtveni jarci a ne njegove unutrašnje kontradikcije.

I tako dolazimo do okvira u kojem kidanje jedne lokomotive dobija kompletni kultur-politički kontekst: u pitanju je kulturkampf (u kojem oni pobeđuju - mada samo za sada) za nasleđe, za pozicije moći koje mogu da definišu "šta je to nasleđe" te koje će se vrednosti putem tog nasleđa reprodukovati a tek negde na kraju i tržišno rešenje za nezgodnu zgradu i neugodno podsećanje.

